

REVISTA ECONOMICA.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITATEI”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată, pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bândăna, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Bucumana, Cassa de vâstrare (Mercurea), Cassa de păstrari, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chișelețiană, Codreana, Codrul (Buteu), Codru (Lupșa), Comuni, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugieteană, Decebal, Dețunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițelul, Fiașegana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceajărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Miciul, Mineva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Fatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Kiureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Sercădiana, Șoimul (Uioaru), Șoimul (Vașcău), Trărnăveana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Corespondența comercială în lumina reformelor.

La analiza complexului de reforme noi, cari își așteaptă rezolvarea lor după războiu, se impune considerația cuvenită lucrărilor de corespondență, lucrări până acum puțin, sau prea puțin apreciate. În fața pretensiunilor serioase de progres, cu rolul modest, ce i-s'a dat până acum la noi unei sistematizări a lucrărilor de corespondență, nu se va putea scoate la cale multă ispravă.

Războiul mondial ar trebui să însemneze fără îndoială și în viața noastră națională-economică o răspântie, un punct de orientări noi. Că nu ne lasă nici pe noi indiferenți curentul evoluțiunii firești, dovadă e și în cercurile noastre atmosfera plină de discuția problemelor noi.

Dar lumea este impacientă. Exploatarea coninșturilor de războiu a produs în multe părți o stare de delir, într'alte părți o mulțime de jefte. Cu o iuțea de fulger ar dori tot omul să străbată distanțele neguroase ale unui viitor încă necunoscut, și situația se pare a fi cam ca aceea a calului năsdruvan din poveștile noastre, care după ce s'a săturat bine de foc și de jar și după ce s'a scuturat de trei ori, a întreat pe Făt-Frumos: «Stăpâne, cum vrei să te duc? Ca vântul, ori ca gândul?» Firește, Făt-Frumos îi răspunde românește: «Ca gândul, băiete, că e mai cu spor».

Dar, ce i-se cuvine unui Făt-Frumos din povești, poate, că nu le stă bine unor economiști și financieri angajați la reforme pe terene mai reale. Pe terenele acestea răspunsul lui Făt-Frumos ar fi putut suna mai bine așa: Murgule arată-mi copitele, mi se pare că

la picioarele de dinainte îți lipsesc câteva cuie și la cele dinapoi potcoavele sunt tocite rău. Te duc frumușel numai de căpăstru până la faur, și-apoi vom vedea. Că la crucea cu petrite mă așteaptă automobilul și de pe plaiul zânelor o iau cu aeroplanul».

Ce zic însă unii reformatori ai noștri? Să alergăm, să sburăm ca vântul și ca gândul, să-i unim, să-i ajungem și să-i întrecem pe ceice ne-au întrecut de mult. Nimic nu mai e cu neputință. Exemple avem la toate neamurile, mai toate ne-au întrecut.

Puteri avem destule. Lipsesc voiața; să vrem, și vom putea. Vom face tot felul de întreprinderi industriale și comerciale, vom deschide la toate băncile credite de lombard nelimitate pentru tot felul de întreprinderi, vom dirigi campanii de reclame și de bursă, înșeși băncile vor trebui să aibă secțiuni comerciale și industriale, desfășurând afaceri directe și în comisiune. Dint' o parte vom concentra materii brute și le vom valoriza în fabrici, dintr'altă parte ne vom asorta cu fabricate și vom interveni efectiv la defacerea lor în păturile dela țară, fie în comisiune, fie în cont și rizic propriu. Și de ce nu? Nu permit statutele? Le modificăm și dăm frâu liber creditului mobilier. Ori doară n'avem specialiști în branșele industriale și materiale? Imediat vom începe creșterea oamenilor noștri. Cum și-au crescut Japonezii oamenii lor, de ce să nu ni-i putem crește și noi? Poșim bani pentru ajutoare la studii și praxă în străinătate. Până atunci să ne ajutăm cu străinii. Vom face înși-ne experiență și școală. Dar începutul trebuie făcut, fie cât de greu. În curând o învățare de afaceri nemăpomenită se va desfășura în fața noastră: ale noastre, dintr'u ale noastre, dela noi și pentru noi. Cornul îmbelșugării se va revărsa asupra noastră și asupra fiilor noștri. Vedem exepile destule la neamuri străine.

Fați! În aceste perspective, îmi iau voie să atrag atențiunea cercurilor noastre asupra unei chestiuni mai simple. Este chestiunea corespondenței, care, sincer vorbind, la noi a fost luată cam preste picior. Ici-colo o corespondență mărginită la anumite răspunsuri, mai puțină și mai defectuoasă nu se putea, aproape peste tot lipsită de inițiativă și conducere unitară, mai adeseori șabloane de 3—4 rânduri ori polologhii lungi, foarte rar scrisori complete, și mai rar concepte clare, hotărâte, în general aveam și mai avem în uz o corespondență lipsită de sâmburele de viață al reciprocității utile într-o comunitate de interese bazată pe respectul sincer al avantajilor reciproce, scrisori aruncate în fuga minutarului după memorie și după combinație momentană, fără vre-o bază sistematică de constatări speciale și fără informațiuni prealabile precise, dar și fără intențiuni clarificate. De o grupare sistematică sub o conducere conștientă unitară puțin și-au dat seama.

Iată cum nu se poate face ieșirea dintr-o stare patriarhală staționară, unde fiecare funcționar este însărcinat pe lângă alte lucrări mai importante pe deasupra și cu corespondența. Am impresia, că în general la băncile și la firmele noastre comerciale pondul principal și exclusiv s'a pus pe contabilitate, liquidatură, cassă, cancelarie advocațională, ca și când administrația și corespondența ar fi implicate de sine înțelese. Dar să mi-se ierte comparația: Din punctul de vedere al unui progres conștient, grupările de mai sus sunt numai niște termometre, cari îmi arată gradele de temperatură în sus sau în jos, dar căldura însăși nu o produce termometrul, căldura în gestiunile de afaceri se produce dintr-o anumită activitate conștientă, din cantitatea și calitatea afacerilor învârtite. Firește, că o gestiune de afaceri aranjată pe așteptare pasivă, poate avea și ea o temperatură considerabilă semnalată de termometrele contabilității, liquidaturei, cassei, cancelariei advocaționale, dar căldura aceasta vine gratuită dela soarele unor împrejurări independente de noi. Cine vrea să-și creeze însă o căldură intenționată pentru sine, va aplica lemne de foc și alte combustibile. În sens figurat înțeleg, că corespondența e combustibilul, care are să producă o căldură intenționată.

Instituirea unei secțiuni de corespondență la firmele noastre ar trebui să fie prima preocupățiune încă chiar mai înainte de a încerca și mai înainte de a începe imitarea secțiunilor de specialitate comerciale și industriale. Indreptarea atențiunii și a preocupățiunilor asupra corespondenței chemate să reprezinte oameni, fapte și situațiuni întregi, intențiuni clare, voință fermă, distincțiuni acute, uneori penibile cred, că nu mai poate fi trecută cu vederea. Reforma corespondenței la noi nu e o chestiune formală exotică, ea este o chestiune esențială și în calea ei nu se văd pedeci de neînvinși. În multe locuri începutul poate fi greu, deoarece corespondența de afaceri trebuie să depășească cadrul șabloanelor

de școală, are să iasă din alvia obiceiurilor înrădăcinate, ea trebuie să urmărească și să atingă scopuri, să înceapă acțiuni, să realizeze probleme, să alimenteze focul unui contact viu și cât se poate de vast; scrisorile se înmulțesc dela sine, dar ele trebuiesc dirijate după principii și planuri sistematice conștite, pornind din bazele concrete oferite de anumite stări de lucruri, sprijinindu-se pe date și informațiuni exacte, stabilind anumite etape de dezvoltare pentru anumite acțiuni ale propriei inițiative. În fine formând puternice lanțuri de continuitate. E vorba de un studiu continuu, de evidențe scrupuloase, de o inițiativă plină de voință și energie. De sigur e indispensabil alătura de un prim-contabil și un prim corespondent, firește nu ca decor reprezentativ, ci ca primul element de muncă.

* * *

Reflexiunile de mai sus mi s'au trezit incidental în Praga, unde, orientându-mă după puțință ca priutor, mi-a bătut la ochi, ce importanță mare se dă corespondenței. Cele mai multe firme își au secțiuni deosebite pentru corespondență, e de presupus, că nu pentru șabloane de duzină. Secțiunile de corespondență își au conducerea lor, personalul lor și stațiunea telefonică a lor. Nu se vede a ti aici o paradă de doi oameni la șapte secțiuni, ca la o oarecare firmă din capitala Ardealului, ci se vede muncă progres și rezultat.

Pentru a fi complet, las să urmeze numele unor firme însoțite de numerele stațiunilor telefonice aranjate exclusiv pentru secțiunile de corespondență speciale ale lor:

- Filiala băncii Anglo-Austriacă Nr. tel. 13/k.
- Filiala băncii Wiener Bank-Verein Nr. 739/4. și 15.
- Fabrica de var și ceramică Bárta & Tichy Nr. 3093/12.
- Fabrica de mașini boemă-moravă Nr. 1163/22.
- Banca Boemă Nr. 4840.3.
- Banca Boemă de Escont Nr. 49/k.
- Banca pe acții «Bohemia» Nr. 3822/b.
- Banca Centr. a Cassei de păstrare boeme 2310/i.
- Banca agrară germană pentru Austria Nr. 5465/g.
- Gerster Emil, fabrica de mobile Nr. 1439/a.
- Soc. comercială a fabricii de sticlă Nr. 4654 h.
- Uzina austriacă de aramă Nr. 1370/c.
- Banca Agrară și Industrială Moravă Nr. 5580/9.
- Filiala băncii «Mercur» din Viena Nr. 1231/e.
- Banca de credit din Praga Nr. 745/7. și 8.
- Soc. industriei de fer din Praga Nr. 4325/c.
- Soc. pe acții a fabric. de hârtie din Praga Nr. 480/g.
- Uzinele Ringhofer, fabr. de mașini Nr. 645/14.
- Fabr. de acid sulf. și ingr. chem. A. Schram Nr. 171/d.
- Frații Theiner, fabrica de chemicalii Nr. 2213/a.
- Institut de credit austriac Nr. 1532/c.
- Zivnostenska Banka v. Praze Nr. 225/19. și 42.

Lista aceasta firește nu e o listă completă a tuturor firmelor comerciale din Praga, cari își au o organizație internă cu secțiuni de corespondență

speciale. De sigur mai sunt astfel de firme și în Praga și în alte orașe din Boemia, așa de ex. la filialele din Bodenbach și Karlsbad ale băncii Wiener Bank-Verein, fabrica Laurin et Klement din Jungbunzlau, filiala din Karlsbad a băncii Zivnostenska Banka, Poldihüte din Kladno, Skodawerke din Pilsen etc.

Dar la introducerea oricărei inovațiuni nu poate fi prima întrebare, cum se potrivește ea la respectivele firme străine luate ca model, ci mai întâi de toate interesează întrebarea, întru cât corăspunde inovația în chestiune la trebuințele noastre specifice. Astfel cei chemați ar avea să decidă, că simțindu-se trebuința unui progres real și sistematic, se poate oare satisface această trebuință pe lângă cadrele modeste ale unei corespondențe pendente de timpul disponibil al persoanelor însărcinate cu alte lucrări indispensabile? Ori să rămână corespondența de afaceri ceva accesoriu, ceva secundar, subordonată contabilității? Este oare suficient prim-contabilul ca totumfactum și acolo unde e vorba de acțiuni și probleme noi? Sau se pot face șase-șapte secțiuni și alte trei-patru întreprinderi deosebite cu doi oameni, ca de curând la o oare-care bancă din capitala Ardealului?

Subsemnatul își permite părerea, că sufletul afacerilor comerciale și industriale trăește numai în cultivarea sistematică a legăturilor personale, spre care scop corespondența merită față de alte lucrări de birou atâta considerație cât anumiți stânjini de lemne și tone de cărbuni de peatră față de termometrele de precisiune așezate în odăi. Purcizând pe o nouă etapă de progres în economia națională, primul obiect de preocupățiune într'o nouă orientare de lucrări ar trebui să fie reforma corespondenței astfel, ca ea să servească și calitativ și antitativ cu folosul contemplat.

V. Vlaicu.

Situația agricolă.

Conform rapoartelor intrate la Reun. agricolă regnicolară dela reuniunile agricole din țara întreagă temperatura a fost în primăvara anului curent destul de nefavorabilă agriculturii. Inghetul din Martie a pricinuit în unele locuri mari pagube nu numai în sămănăturile de primăvară, ci a avut influință nefavorabilă și asupra grădinilor de pomi și legume.

În anul curent au fost cultivate pretutindeni terenuri mult mai mari decât în anul trecut; în comitatele de a stânga Dunării s'au supus culturii chiar și terenuri rămase ani de zile nelucrate.

Rapoartele asupra stării sămănăturilor datează încă dinainte de inghetul dela începutul lunii curente astfel că pagubele cauzate în acest inghet în rapoartele acestea nu sunt considerate.

Relațiile muncitorești sunt în țara întreagă din cele mai grele, plătindu-se muncitorilor agricoli

K 25—30 pro zi; ba au fost ținuturi unde s'au plătit și K 50—55 pro zi.

Rapoartele asupra situației agricole din diferitele ținuturi sunt următoarele.

Între Dunăre și Tisa. Primăvara a fost în general secetoasă. În April a fost inghet, în Mai ploaie puțină. Inghetul a făcut pagube în sămănăturile de iarnă și în plantele de săpat. Pe terenuri de mai multe sute de jugere s'au sămănat sămănături de vară și legume. Din lipsă de ploi paiul este pretutindenea foarte mic. La sămănăturile de iarnă sunt prospecte de o recoltă de 3—8 măji metrice. Prospectele recoltei de cartofi sunt bunișoare. Porumbul se desvoaltă în multe părți favorabil. Napii de zahar au răsărit mare parte în condiții satisfăcătoare. Napii de nutreț stau mijlociu.

Se simte lipsă de petrol, cărbuni, benzin, oleu de mașini și funii.

Ținutul de a stânga Dunării. Inghetul din Martie au cauzat pagube în orz și ovăs, precum și în sămănăturile de vară și plantele de grădină. Terenuri necultivate n'au rămas. Grâul și săcara promet o recoltă de 6—8 măji metrice pro jug. catastral. Porumbul și cartofii au inghetat în multe locuri. Ovăsul și orzul stau bine. Plantele de nutreț din contră dau o recoltă slabă.

Este lipsă de cărbuni, benzin, oleu, funii și curele.

Ținutul de a dreapta Dunării. Timpul a fost în general nefavorabil. Inghetul a făcut pagube în sămănăturile de vară și în grădinile de pomi. S'a cultivat cu 3%—5% mai puțin teren cu sămănături de iarnă, pe când terenul cultivat cu sămănături de vară a fost mai mare decât în trecut. S'a cultivat pe terenuri întinse legume. Grâul și săcara promet în general o recoltă mijlocie. Orzul și ovăsul stau mijlociu ori slab. Porumbul și cartofii bine, deși cartofii au suferit mult în urma inghetului. Napii de zahar și de nutreț stau în general mijlociu. Este lipsă de brațe de muncă, de cărbuni, benzin și oleu.

Ținutul de a dreapta Tisei. Timpul a fost rău. Inghetul dela 5 Iunie a. c. a nimicit mare parte a plantelor de săpat. Fasolea este total nimicită, din porumb 50—60%. Terenul cultivat corăspunde celui din anul trecut. Prospectele recoltei de grâu și săcară sunt mijlocii. Ovăsul stă parte bine, parte mijlociu și în unele părți rău. Napii de nutreț și de zahar în multe locuri n'au răsărit.

Lucrătorii sunt nemaipomeniți de scumpi. Procurarea benzinelor și a cărbunilor întimpină greutatea aproape neînvincibile.

Ținutul de a stânga Tisei. Temperatura a fost pretutindenea nefavorabilă. Terenul cultivat este mai mare decât în anul trecut. S'a cultivat în toate părțile mai multe legume și plante industriale. Prospectul recoltei de grâu, săcară, orz și ovăs sunt slab-mijlociu. Porumbul în multe părți a inghetat. Recolta de napi de nutreț și de zahar este mijlocie, cea de nutrețuri

slabă. Muncitorii ridică pretensiuni extraordinar de mari. Este mare lipsă de fier.

Ținutul dintre Tisa-Murăș. Primăvara secetoasă și înghețul au cauzat pagubă în sămănăturile de grâu de vară și în grădinile de pomi. Ploile din Mai au îmbunătățit situația pretutindenea. S'au cultivat pe terenuri mai mari plante industriale și legume. Spicele de grâu sunt în multe părți rare, săcara slabă. Porumbul și cartofii au încolțit bine și promet o recoltă bună. Napii de zahar și de nutreț asemenea promet o recoltă bună — dacă timpul va fi favorabil. Nutreț este puțin și slab.

Lucrările agricole pot fi îndeplinite numai cu ajutorul armatei. Brațele de muncă sunt enorm de scumpe. Lipsesc cărbunii și benzina.

Dincoace de Peatra Craiului. Iarna întregă a fost uscată; ploi mijlocii au căzut numai în părțile sudostice. Primăvara a venit de vreme. S'a cultivat în general întreg terenul cultivabil. În ținuturile atinse în special de invaziunea română terenul cultivat o scăzut cu circa 5%. În comitatul Hunedoara mare parte nu s'au făcut sămănături de iarnă. Grâul, săcara și orzul promet o recoltă mijlocie. Ovăsul este slab. Porumbul, cartofii și napii au rămas înapoi în dezvoltare, au suferit prin îngheț și promet o recoltă slabă. Lipsa de nutreț este foarte simțită mai ales în comitatul Trei scaune. În general sunt slabe prospectele de recoltă în ostul Ardealului — în urma secetei mari și îndelungate. Lipsa de brațe muncitoare este foarte mare. Se speră ajutor dela armată.

Lipsesc: cărbunii și benzina.

Noul proiect de lege asupra societăților pe acții.

(Urmare).

Capitolul V. în § 137—148 tractează despre urcarea și reducerea capitalului social.

În sensul §-ului 137 când societatea voințe să emită acțiunile cele noue cu un curs mai urcat decât nominal, atunci adunarea generală, care hotărăște urcarea capitalului social are să fixeze și cursul minimal.

Dacă noul capital sau o parte a aceluia se asigură prin mise în natură și nu în bani, atunci direcțiunea face despre aceasta un raport, pe care are să-l prezinte comitetului de supraveghiere cel puțin cu două săptămâni înainte de adunarea generală. Comitetul de supraveghiere examinează eventual prin experți raportul direcțiunii privitor la evaluarea misei și raportează adunării generale dacă este sau nu responsabilă evaluarea făcută.

Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere trebuie pus la dispoziția acționarilor cel puțin cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Adunarea generală, care hotărăște urcarea capitalului social, după ascultarea raportului direcțiunii

și al comitetului de supraveghiere fixează: obiectul și valoarea misei, numărul acțiunilor noue, ce se vor da drept contravaloare și numele persoanei, ce dă misa. Hotărârea aceasta a adunării generale direcțiunea o publică în întregime în monitorul central al firmelor. Adunarea generală poate delega cu majoritate de voturi, simplă înainte de aducerea acestei hotărâri experți pentru examinarea rapoartelor direcțiunii și al comitetului de supraveghiere.

O stipulație privitoare la misă, pe care n'a hotărât — o adunarea generală — nu obligă societatea (§ 138).

Hotărârea adunării generale referitoare la urcarea capitalului social se anunță pentru înregistrare Judec. centrale a firmelor (§ 139)

Singura modalitate pentru asigurarea noului capital este subscripția de acții. Locul prospectului îl ia, în caz de urcare a capitalului, hotărârea adunării generale referitoare la urcarea capitalului social.

Coalele de subscripțiune, ce sunt a se face în două exemplare mai trebuie să conțină:

1. ziua adunării generale, ce a hotărât urcarea capitalului;
2. suma vechiului capital social vărsat;
3. cursul de emisiune al acțiunilor noue și suma, plătită la subscrierea acestor acții;
4. stipulațiile amintite în § 138.
5. în caz de emisiune de acții cu diferite naturi de drept, acestea trebuie special indicate.

6. termenul când se invalidează subscripțiunile dacă până la acela nu se înregistrează urcarea capitalului social (§ 140).

Dacă adunarea generală, care decide urcarea capitalului social nu hotărăște apriori altfel fiecare acționar trebuie îmbiat cu acțiunile noue, ce-i compet în proporția acțiunilor sale vechi.

Adunarea gen. are să fixeze cursul de emisiune al acțiunilor noue și termenul, până la care acționarii au să-și exerciteze dreptul de optime. Dacă adunarea generală nu fixează cursul acțiunilor noue, atunci acționarii au drept la ele în valoarea lor nominală (§ 143).

Urcarea efectuată a capitalului social trebuie înregistrată la Jud. centrală a firmelor, unde sunt a se prezenta:

1. un exemplar al coalelor de subscripțiune, consemnarea subscriitorilor semnată de direcțiune, conținând numărul acțiunilor, ce revin asupra singuraticilor subscriitori și vărsămintele făcute;
2. contractele încheiate cu privire la stipulațiile amintite în (§ 138).
3. specificarea speșelor, ce le-a avut societatea în urma noii emisiuni.
4. eventuala concesiune pentru urcarea capitalului social, dacă aceasta ar fi legată de concesiune (§ 142).

Înainte de înregistrarea noului capital social creat nu se pot emite acții noue ori acții interinale.

Dacă totuși se emit sunt nule și directorii și cenzorii sunt solidar responsabili pentru paguba provenită din emisiune (§ 144).

Despre scopul și necesitatea reducerii capitalului social și asupra modalităților celor mai corăspunșătoare de reducere orientează adunarea generală comitetul de supraveghiere printr'un raport special. Raportul acesta trebuie pus la dispoziția acționarilor cel puțin cu 3 zile înainte de adunarea generală.

În hotărîrea adunării generale privitoare la reducerea capitalului social trebuie stabilit: scopul reducerii capitalului și în special modalitățile cum se va face aceasta reducere (§ 145).

După înregistrarea hotărîrii referitoare la reducerea capitalului social, direcțiunea are să provoace pe creditorii societății la anunțarea pretensiunilor lor, publicând provocarea de 3 ori în monitorul central al firmelor; afară de aceasta creditorii cunoscuți trebuie provocați și în scrisori recomandate.

La mâna acționarilor se pot face replătiri numai după expirarea unui an, calculat dela a treia publicare a provocării amintită în alinea anterioară (§ 146).

Dacă reducerea capitalului social s'a hotărît prin schimbarea sau stampilarea, acțiilor, atunci societatea este în drept a nimici acțiunile, cari contrar provocării publicate, nu i se prezintă. Tot astfel poate proceda și cu acțiunile, ce i s'au prezentat, dacă acelea nu sunt suficiente pentru formarea de acții noi și societatea nu a fost autorizată a le valoră.

Posibilitatea nimicirii acțiilor trebuie amintită în provocarea pentru prezentarea acțiilor (§ 147).

(Se continuă).

„Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște“.¹

— Un sfert de secol dela înființarea ei. —

Membri «Cassei de păstrare» din Săliște, — care nu e numai un institut de credit și economii, în sensul strict și vulgar al acestui cuvânt, ci în măsură însemnată și o instituție de binefaceri pe teren cultural și economic — au hotărît a serbă (la 1 Iunie 1909) împlinirea întâiului sfert de secol dela înființarea acestui institut.

În viața instituțiilor noastre economice atât de tinere asemenea serbări nu sunt tocmai dese. Deși s'ar părea, că scurțimea unui timp de 25 ani reduce mult din importanța astorfel de momente, — considerând începuturile modeste, din cari au pornit aproape toate instituțiile noastre, și ținând seamă de multele greutăți, ce au avut să înlăture din cărările începutului, — se va putea înțelege cu ușurință, că asemenea serbare este totuș un prilej însemnat pentru curcurile mai largi sau mai restrânse, din cari a ră-

¹ Frumoasa misiune culturală și economică, exercitată de «Cassa de păstrare din Săliște» în cercul ei de activitate, ne îndeamnă să dăm publicității — fie și cu întârziere atât de mare — această schiță istorică scrisă de dl Dr. I. Lupaș din prilejul jubileului de 25 ani a «Cassei de păstrare». În vremurile grele de azi, mulți vor găsi îndemnuri bune pentru munca obștească a zilei de mâne, care nu va putea fi decât altruistă. Nota Red.

sărit instituția respectivă și asupra căroră s'au răsfrânt rezultatele activității ei.

În cazul de față, în special, ea poate să stărnească și un interes mai larg, dat fiind, că la noi, în Ardeal, — dupăcum se afirmă din multe părți — «Cassa de păstrare» din Săliște e aproape unică în felul ei, prin organizarea înțeleaptă, ce i-s'a dat chiar dela început, impunându-i-se ca problemă principală îngrijirea și promovarea intereselor obștești, deci principiul altruismului creștinesc, și lăsând pe planul al doilea satisfacerea poftelor de câștig ale singuraticilor ei membri — acționari.

Pe când aproape cele mai multe bănci românești au un pronunțat caracter comercial, «Cassa de păstrare» din Săliște și-a îndeplinit în cel dintâi sfert de veac al existenței sale, misiunea culturală, jertfind în proporție cu mijloacele modeste, de cari dispune, sume însemnate pentru scopuri culturale și nizuindu-se a da poporului chiar și o creștere economică.

Aceste probleme i-au fost statorite chiar dintru început de către ceice au participat și au avut rol hotărîtor la înființarea ei. §§-ii 1, 8 și 11 lit. c) ai statutelor votate în ședința din 1/13 Ianuarie 1884 cuprinzând dispozițiile cele mai caracteristice în această privință, merită relevați în special:

Caracterul democratic de egalitate și tovarășie, îl vedește § 11, statorînd, că «fiecare membru al reuniunii are în adunarea generală numai un singur vot» și acest drept și-l poate exercita numai în persoană.

În ce măsură voiau întemeietorii să asigure predominarea principiului altruistic asupra poftelor de câștig, arată împrejurarea, că membrilor reuniunii, cari aveau să plătească fiecare câte 100 fl. ca parte fundamentală a capitalului social, prin aceste statute primordiale nu li-se puneau în vedere dividende, ci numai interesul legiuit, %-ul, pe care îl dă reuniunea a după oricare altă depunere de 100 fl.; ceea ce se fixează prin § 11, lit. c) astfel:

«Fiecare membru al reuniunii e în drept a trage după depunerile regulate interesele, ce vin după ele, cari însă nu pot să fie mai mari decum se plătesc în genere prin reuniune după alte capitale, depuse spre fructificare la reuniune».

Și mai însemnată eră dispoziția §-lui 8: «Prinosința, ce rezultă la finea anului, după ce se plătesc interesele, dările și se acoper cheltuielile administrațiunii, este venitul curat și incurge în fondul de rezervă până atunci, până când va fi ajuns acest fond la suma de 10,000 fl., iar după aceasta întreg venitul curat se destinează din an în an prin adunarea generală pentru scopuri comune din cercul Săliștei.»

Fondul de rezervă s'a urcat curând peste suma de 10,000 fl.; la sfârșitul anului 1890 era de 10,788 fl. 20 cr., care sumă cu un an mai târziu se urcase la 12,998 fl. 95 cr., arătând bilanțul tot atunci și un «profit curat» de 2,750 fl. 61 cr. Acest progres îmbucurător, pe care la începutul anului 1884 puținii

¹ O dispoziție similară se găsește în statutele «Cassei de păstrare săsești din Sibiiu», organizarea căreia servi ca model și la înființarea «Cassei de păstrare din Săliște»: «§ 37. der Statuten bestimmt, dass von Reingewinn 10—50%, dem Reservefond zugeführt, der Rest aber nach dem Beschlusse der Generalversammlung zu woltätigen und gemeinnützigen Zwecken für Hermannstadt verwendet werden» cf. Dr. Carl Wolff: «Die Geschichte der Hermannstädter allgemeinen Sparkassa während der ersten 50 Jahre ihres Bestandes von 1841 bis 1891» Hermannstadt 1891, pag. 32 și LIII.

vor fi îndrăznit a-l profeti, a îndemnat pe cei mai materialişti dintre membri a rivni să se împărtăşească şi dânsii din venitul considerabil, ce vedeau, că-l realizase, în scurtă vreme, institutul. Acestor poftă s'a cercat însă a li se pune zăgaz prin hotărârea adunării generale din 1891, în sensul căreia venitul curat urmă a se distribui în chipul următor: 70% fondului de binefaceri, 25% fondului de rezervă, iar 5% pe seama funcţionarilor, ca tantiemă. Deciziunea aceasta a fost însă de natură efemera. Şedinţa generală din anul următor (28 Februarie 1892) schimbă §-ul 8, făcând oarecari concesii şi celor rivnitori după dividendă şi luând unele măsuri de precauţiune, proprii totuşi a asigură caracterul filantropic al institutului şi a-i înlesni calea spre progres.

Amplificarea dată atunci §-ului 8 e de următorul cuprins:

«Prisosinţa, ce rezultă la finea fiecărui an, după scăderea tuturor speselor, intereselor, amortizărilor şi pierderilor, este venitul curat. Din acesta se împart înainte de toate 5% interese asupra capitalului social, iar restul se distribue în modul următor:

a) 20% membrilor ca dividende.

b) 30% pentru fondul de rezervă, care se întrebuinţează la operaţiunile reuniunii în sensul statulelor şi se sporeşte prin adaosul acestor 30% cu finea fiecărui an de gestiune. Mărimea lui e nehotărâtă;

c) 45% pentru fondul de binefaceri, menit pentru scopuri anume din cercul Săliştei. Despre administrarea şi întrebuinţarea fondului de binefaceri se va face un regulament special;

d) 5% tantiemă pentru oficialii reuniunii...

Acest § se va putea modifica numai atunci, când vor votă pentru modificare $\frac{2}{3}$ părţi din totalitatea membrilor reuniunii».

Deşi dispoziţiunea lit. c) pare a fi de natură de a restrânge binefacerea reuniunii la un cerc limitat, prin o serie întreagă de contribuţiuni însemnate la toate instituţiunile noastre culturale, religioase şi economice, acest institut s'a ştiut ridica peste strămtul exclusivism local, nelăsându-se povăuit de litera moartă, ci mai mult de duhul generosităţii largi, care dă vieată. Astfel, pe lângă ajutoarele, ce împarte această reuniune în fiecare an, copiilor săraci, văduvelor, orfanilor, studenţilor sălişteni, ea se găseşte contribuind anul şi la susţinerea mesei studenţilor din Braşov, la diferite biserici sărace şi la comune nenorocite de prin alte părţi; pe lângă însemnatele împrumuturi fără interese votate pe sama instituţiilor din Sălişte (26,000 cor. pentru noul edificiu al şcolii; 10,000 cor. pentru reşedinţa protopopească, alte 10,000 pentru reuniunea de înmormântare ş. a.) ea nu lipseşte nici din şirul donatorilor pentru ori care dintre instituţiunile culturale ale Românilor din această ţară: pe lângă cotizaţiunile anuale, cu cari contribuie în calitate de membru fondator la «Asociaţiune», la societatea pentru «fondul de teatru», la «reuniunea agricolă» etc. a mai dăruit şi pentru zidirea catedralei şi muzeului naţional din Sibiu câte 1,000 coroane. Dela 1891 până la sfârşitul anului 1908 «Cassa de păstrare» din Sălişte a jertfit pentru scopurile culturale şi filantropice 59,443 cor. 39 fileri; iar fondul de binefaceri de care dispune în prezent, e de 56,703 cor. 61 fileri.

Problema de educaţie economică a poporului, ce şi-a fixat «Cassa de păstrare din Sălişte» este de

a oferi membrilor reuniunii, precum şi altora, în marginile statulelor, anticipaţiuni, respective împrumuturi pe lângă interese moderate, de a *incuraja astfel munca*, a întări *simţul de păstrare* şi de a scuti pe oameni de *relele cămătărniceii*, promovând după putinţă *creditul real*» (§. 1).¹

Aceste scopuri le a şi realizat în parte. Cămătari mai sunt de sigur şi azi, fiindcă nu stătea în puterea reuniunii a-i face să dispară cu totul, dar abuzurile lor în exploatarea oamenilor năcăjiţi au aflat o puternică stavilă în existenţa acestei reuniuni, care luă după împrumuturi numai procentul legiuit de maxime 8%, iar nu de câte 36—50% şi mai mult, cum erau obicinuiţi a luă cămătari. S'a întărit şi generalizat apoi în popor şi spiritul de cruţare şi economisire, care nu lipsia nici în timpurile mai vechi, dar se mărginea la experienţa personală a fiecăruia sau la înţelepciunea rudimentară, ce se desface din anumite maxime populare, ca:

«Nu e mai grea boală, decât punga goală» sau:

«Din lucru de nu-ţi prisoseşte, din dinţi mai opreşte» ş. a.

În timpul din urmă, cu scop de a da şi copiilor prilej să înceapă educaţia aceasta spre economisire din vârsta tineretelor fragede, «Cassa de păstrare» a pus în circulaţie şi nişte «cassete pentru copii», ale căror depuneri au atins în 2 ani de zile cifra de 5,521 cor. 37 fil.

Rezultatele frumoase, realizate de acest institut atât pe teren economic, cât şi pe cel cultural au fost accentuate în dierite rânduri, nu numai în ziarele noastre, ci chiar şi în presa străină. O foaie de specialitate din capitala Buda pesta scrie la 1904 în următorii termini elogioşi despre activitate reuniunii:

«Cassa de păstrare din Sălişte», înfiinţată la anul 1884 cu un mic capital social nu numai desvoaltă în această comună românească spiritul de economie şi satisface trebuinţele de credit ale populaţiunii, dar a dat şi ajutor de a se creă unele instituţiuni de deosebită importanţă şi utilitate publică, cari fără acest ajutor nici când nu s'ar fi putut realiza, şi astfel a ajuns între institutele de bani, cu caracter filantropic, adevărat record».² (Va urma).

JURISDICŢIUNE.

Adunarea generală a societăţii pe acţii sub concurs.

Adunarea generală a unei societăţi pe acţii ajunsă în concurs a hotărât reducerea şi apoi urcarea capitalului social şi schimbarea textului firmei.

Tribunalul ca for comercial a denegat înregistrarea hotărârilor luate, în urma căreia societatea interesată a făcut apel.

Instanţa a doua judecătorească, Tabla reg. din Budapesta a aprobat sub Nr. 1301 918 P. sentinţa forului prim, cu următoarea motivare interesantă.

Prin faptul deschiderii concursului societatea pe acţii ajunsă în concurs — în sensul legii concu-

¹ Şi în felul, cum sunt stilizate, se apropie statulele casei de păstrare din Sălişte de ale «Spar Kasse»-i săteşti din Sibiu.

² cf. Raportul direcţiunii cătră a 20-a adunare generală, 1904. pg. 6.

suale — și-a pierdut — deși nu individualitatea — dar dreptul de a administra și a dispune asupra averii societății, aparținătoare masei concursuale, cari drepturi, — împreună cu cel de a reprezenta societatea au trecut — în cadrele legii concursuale — asupra curatorului masei concursuale. Legea concursuală (§ 100) și organele de pân' acum ale societății pe acții (adunarea generală, direcțiunea și comitetul de supraveghiere) continuă a funcționa sub durată concursului numai într'atât și cu o astfel de sferă de competență, că pot îndeplini cu valoare de drept alături de curatorul masei, și mai departe anumite acte de drept în calitate de debitor comun.

Dreptul de libera dispoziție asupra averii societății, reducerea și urcarea capitalului social și schimbarea firmei, cari condiționează și o modificare a statutelor însă nu sunt astfel de acte de drept, la cari organele din chestiune ar fi îndreptățite după deschiderea concursului.

CRONICĂ.

Rugare către onor. noștri abonați. Înainte de aceasta cu o lună am adresat onor. noștri abonați — în vederea multelor restanțe de abonament — scrisori particulare de convocare pentru plata abonamentelor restante. /

Provocările noastre nu au rămas fără oarecare rezultat. Partea cea mai mare a restanțelor a încurs. Totuși un număr considerabil a abonaților restanțieri, între cari unii chiar cu restanțe de ani de zile, n-a aflat de cuviință a reagă la cererea noastră justă.

Pentru cruțarea cheltuielilor de poștă, cari acum sunt foarte urcate, adresăm abonaților noștri restanțieri pe calea aceasta, rugarea să-și achite restanțele de abonament, pentru a putea face față cheltuielilor urcate cu editarea revistei noastre.

*

Restrângerea imobilelor. Binefacerile cunoscutei ordonanțe a guvernului privitoare la restrângerea circulației imobilelor o simt, cum se pare — de sigur însă numai în măsură mică — și băncile maghiare ardelenice. În numărul ultim al revistei «Magyar Pénzügy» se cere cu insistență, nu abrogarea ordonanței, ci numai modificarea ei și anume în sensul, ca pentru transcrierea realităților cumpărate de institutele de bani la licitație și vândute ulterior, să nu fie necesară învoirea expoziturii guvernului din Cluj, ci transcrierea să o poată încuviința «Centrala institutelor de bani» din Budapesta.

Monopol pentru vin. Precum se anunță guvernul se ocupă cu planul de a crea un nou monopol de stat: monopolul vinului din care speră a sporî în

măsură considerabilă, cu multe milioane, veniturile statului.

Reforma legii silvanale se pregătește în ministerul agriculturii. Scopul principal al noiei legi este a asigură scut mai bun pădurilor, a crea garanții legale pentru susținerea pădurilor și a face mai practică administrația silvanală a statului.

Băncile noastre pentru fundațiunea ziaristilor. La rugarea adresată băncilor române de Epitropia fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria, s'au mai făcut următoarele contribuții:

Transp. din Nr. 24 al «Rev. Econ.»	K 3,610.—
«Codreana», Băsești	100.—
«Doina», Câmpeni	30.—
Total .	K 3,740.—

Publicarea contribuțiilor se continuă.

BIBLIOGRAFIE.

«Anuarul Bancilor Române». Anul XIX. 1918. Redactor: *Constantin Popp*. Editura «Solidarității». Sibiu. Tipografia arhidiecezană 19 7. Prețul K 5.30 incl. porto.

Cunoscutul șematism al societăților pe acțiuni, al însoțirilor și altor întreprinderi românești a apărut în formatul obicinuit în extensiune de 9 coale tipar.

Coala primă conține pe lângă calendarul pe 1918 (Gregorian și Iulian): Noua tarifa poștală (intrată în vigoare la 1 Octombrie 1916), Tarifa pentru telegrame, Nouele tarife de timbre (Scala I, II și III, intrate în vigoare la 1 Decembrie 1916). Chei pentru calcularea intereselor, Competința de timbru a registrelor comerciale și Monetele diferitelor state.

Șematismul propriu zis cuprinde datele obicnuite și bilanțul pe 1916, dela 126 de institute de bani, ca soc. pe acțiuni, 25 de însoțiri și 9 alte întreprinderi. «Banca generală de asigurare din Sibiu, unica noastră bancă de asigurare, precum și «Solidaritatea» cu extras din statutele ei figurează sub capitole speciale. «Anuarul» mai conține într'un capitol separat «Dividenda băncilor noastre pe 1916 și la sfârșit cele două sumare, unul alfabetic și unul după sedii.

Anuarul pe 1918 are și o inovație: *cheia pentru bilanț*, un mic dicționar anexat la sfârșit după sumare, arătând în ordine alfabetică, expresiunile corăspunzătoare celor românești în limbile maghiară și germană. Cu ajutorul acestei chei se pot folosi de Anuar cu bun succes și cercurile interesate maghiare și germane.

Anuarul se poate comanda la «Revista Economică» în Sibiu — Nagyszeben, cu prețul de K 5.30 mil. porto.

Sumarul:

Correspondența comercială în lumea reformelor. — **Situația agricolă.** — Noul proiect de lege asupra societăților pe acții. — **Cassa de păstrare din Săliște.** — **Jurisdicțiune:** Adunarea generală a societății pe acții sub concurs. — **Cronica:** Rugare către onorați noștri abonați. Restrângerea imobilelor. Monopol pentru vin. Reforma legii silvanale. Băncile noastre pentru fundațiunea ziaristilor. — **Bibliografie.**

Caută post.

Un funcționar de bancă, cu 4 ani de praxă, fost locotenent în rezervă și acum pensionat în urma invalidității sale (defect la un picior), caută post de **funcționar** la o bancă mai mare sau de **contabil** la o bancă mijlocie. Ofertele să se adreseze la redacția acestei reviste.

„ALBINA“,

institut de credit și de economii în Sibiu.

Aviz.

Primim subscripțiuni la noul împrumut de războiu ungar **5¹/₂%**, sub condițiile originale din prospect, asigurând băncilor și instituțiilor proviziunea uzitată de **5/4%** adevă — 75 fileri.

Direcțiunea.

„ALBINA“,

institut de credit și de economii în Sibiu.

CONCURS.

Se publică prin aceasta concurs pentru un premiu de **K 800** — **Optute Coroane**, creat de direcțiunea institutului nostru, prin concluzul său Nr. 98 dela 18 Maiu 1918 din «Fondul cultural» pentru premiarea celui mai bun studiu, ce se va prezenta cu privire la **Problemele viitoare ale institutelor de bani asociate în „Solidaritatea“**.

Lucrările, a cărora extensiune se lasă la aprecierea autorilor, vor fi a se prezenta Direcțiunii subscrise cel mult până la finele anului 1918, scrise, după posibilitate cu mașina de scris și provăzute cu o deviză. Numele autorului se va comunica Direcțiunii sub plic separat, provăzut cu aceeași deviză.

Direcțiunea își rezervă dreptul a publica lucrarea premiată în «Revista Economică» din Sibiu.

Sibiu, 15 Iunie 1918.

Direcțiunea

institutului de credit și de economii „Albina“ din Sibiu.

2-4

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post Sparcassa ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

∞∞∞ societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben ∞∞∞

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria,

în 1911, sub egida «SOLIDARITĂȚII».

„BANCA GENERALA DE ASIGURARE“ primește tot felul de asigurări, ca asigurări **asupra** vieții în toate combinațiunile și asigurări **contra** furtului și **asigurări** **contra** spargerilor. Mai departe mijlocește asigurări: **contra** accidentelor și **contra** grindinei etc.

— Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. —

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și prin agenții și bărbății de încredere ai societății. — — — — — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Fonduri proprii de rezervă la finea anului 1916 preste K 400,000 —

Daune plătite până la finea anului 1916 preste „ 250,000 —

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“

Sibiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.